

ดัชนี

ความพอใจของเกษตรกร ปี 2567

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้จัดทำดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา เพื่อเป็นเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในองค์กรรวม ซึ่งครอบคลุมการดำรงชีวิตของเกษตรกรทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขอนามัย ด้านการศึกษา ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ยังเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดที่สำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566 - 2570 รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายและแผนในการพัฒนาภาคเกษตรและเกษตรกรของประเทศ

การจัดทำดัชนีความผาสุกของเกษตรกรได้รับการสนับสนุนข้อมูลจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กรมการพัฒนาชุมชน กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน และศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

หากท่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม กรุณาแจ้งกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร โทรศัพท์ 0 2579 2816 หรืออีเมล dapp.agro@oae.go.th เพื่อจะนำข้อคิดเห็นไปปรับปรุงรายงานให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สิงหาคม 2568

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
ส่วนที่ 1 บทสรุปผู้บริหาร	1
ส่วนที่ 2 แนวทางการจัดทำดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร	7
2.1 การจัดทำดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร	8
2.2 วิธีการคำนวณ	11
2.3 เกณฑ์การวัดผล	11
2.4 ตัวชี้วัดและแหล่งที่มาของข้อมูล	12
ส่วนที่ 3 ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร ปี 2567	13
3.1 ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร ระดับประเทศ ปี 2567	14
3.2 ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร ระดับภูมิภาค ปี 2567	19
ส่วนที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะ	33
เอกสารอ้างอิง	35

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับประเทศ ปี 2562 - 2567	18
ตารางที่ 2	ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับประเทศและระดับภูมิภาค ปี 2567	28
ตารางที่ 3	ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรภาคใต้ ปี 2562 - 2567	29
ตารางที่ 4	ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรภาคเหนือ ปี 2562 - 2567	30
ตารางที่ 5	ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรภาคกลาง ปี 2562 - 2567	31
ตารางที่ 6	ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2562 - 2567	32

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1	ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร ระดับประเทศ และองค์ประกอบ 5 ด้าน ปี 2566 - 2567
ภาพที่ 2	ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร ระดับภูมิภาค ปี 2566 - 2567
ภาพที่ 3	ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกรภาคใต้ และองค์ประกอบ 5 ด้าน ปี 2566 - 2567
ภาพที่ 4	ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกรภาคเหนือ และองค์ประกอบ 5 ด้าน ปี 2566 - 2567
ภาพที่ 5	ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกรภาคกลาง และองค์ประกอบ 5 ด้าน ปี 2566 - 2567
ภาพที่ 6	ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และองค์ประกอบ 5 ด้าน ปี 2566 - 2567

ส่วนที่ 1

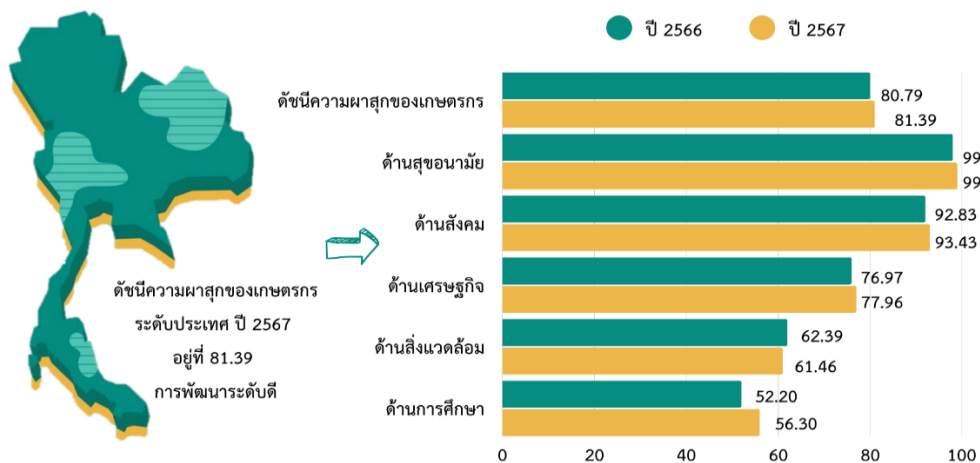
บทสรุปผู้บริหาร

บทสรุปผู้บริหาร

ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรเป็นเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในองค์กรรวม ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบ 5 ด้านที่สำคัญในของการดำรงชีวิตของเกษตรกร ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขอนามัย ด้านการศึกษา ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร การมีสิทธิในที่ดินทำกิน การมีงานทำของแรงงานเกษตรกร รายจ่ายที่ไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร ด้านสุขอนามัย ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ ด้านการศึกษา มี 1 ตัวชี้วัด คือ ร้อยละสมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาตามภาคบังคับและสูงกว่าภาคบังคับ ด้านสังคม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ เกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตรกร ครัวเรือนเกษตรกรมีความอบอุ่น สัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนเกษตรกร สัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ต่อจำนวนเกษตรกรทั้งหมด และด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ สัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ และสัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดินต่อพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด

1.1 ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับประเทศ ปี 2567

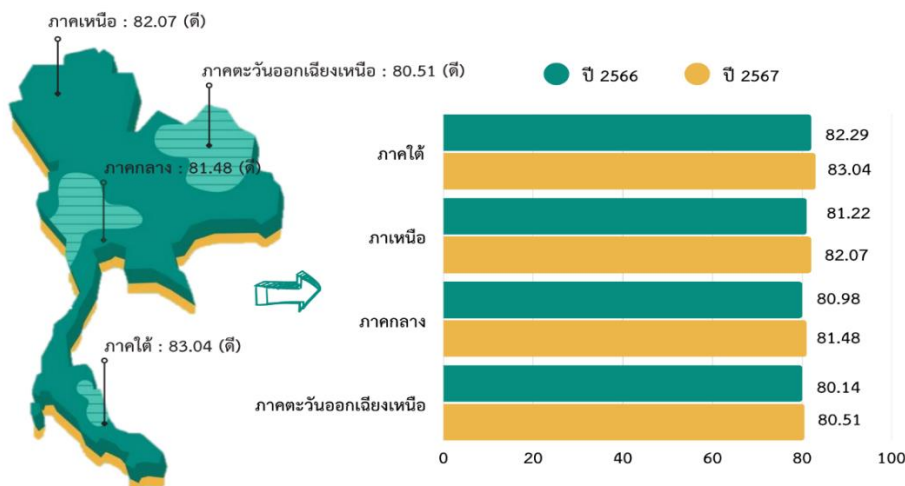
ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับประเทศ ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 81.39 เป็นการพัฒนายู่ในระดับดีเพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 80.79 สำหรับองค์ประกอบในแต่ละด้าน พบว่า ด้านสุขอนามัย มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.87 เป็นการพัฒนายู่ในระดับดีมาก ใกล้เคียงกับปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 99.86 ด้านสังคม มีค่าอยู่ที่ระดับ 93.43 เป็นการพัฒนายู่ในระดับดีมาก เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 92.83 ด้านเศรษฐกิจ มีค่าอยู่ที่ระดับ 77.96 เป็นการพัฒนายู่ในระดับปานกลาง เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 76.97 ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าอยู่ที่ระดับ 61.49 เป็นการพัฒนายู่ในระดับต้องปรับปรุง ลดลงจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 62.39 และ ด้านการศึกษา มีค่าอยู่ที่ระดับ 56.30 เป็นการพัฒนายู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 52.20 (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับประเทศ และองค์ประกอบ 5 ด้าน ปี 2566 - 2567

1.2 ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับภูมิภาค ปี 2567

ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับภูมิภาค ในปี 2567 พบว่า ภาคใต้ มีค่าดัชนีสูงที่สุดอยู่ที่ระดับ 83.04 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 82.29 รองลงมา ได้แก่ ภาคเหนือ อยู่ที่ระดับ 82.07 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 81.22 ภาคกลาง¹ อยู่ที่ระดับ 81.48 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 80.98 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ที่ระดับ 80.51 เพิ่มขึ้นจากระดับ 80.14 ในปี 2566 ซึ่งทุกภาคมีการพัฒนาอยู่ในระดับดี (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับภูมิภาค ปี 2566 - 2567

สำหรับองค์ประกอบในแต่ละด้านของดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับภูมิภาค มีดังนี้

ภาคใต้ ปี 2567 ด้านสุขอนามัย มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.75 เป็นการพัฒนายอยู่ในระดับดีมาก ลดลงจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 99.82 ด้านสังคม มีค่าอยู่ที่ระดับ 91.61 เป็นการพัฒนายอยู่ในระดับดีมาก ลดลงจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 91.84 ด้านเศรษฐกิจ มีค่าอยู่ที่ระดับ 85.05 เป็นการพัฒนายอยู่ในระดับดี เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 84.88 ด้านการศึกษา มีค่าอยู่ที่ระดับ 66.68 เป็นการพัฒนายอยู่ในระดับต้องปรับปรุง เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 59.07 และด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าอยู่ที่ระดับ 57.50 เป็นการพัฒนายอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 58.40

ภาคเหนือ ปี 2567 ด้านสุขอนามัย มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.90 เป็นการพัฒนาระดับดีมาก เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 99.88 ด้านสังคม มีค่าอยู่ที่ระดับ 94.30 เป็นการพัฒนาระดับดีมาก ลดลงจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 94.37 ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าอยู่ที่ระดับ 75.18 เป็นการพัฒนาระดับปานกลาง ลดลงจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 75.70 ด้านเศรษฐกิจ มีค่าอยู่ที่ระดับ 70.20 เป็นการพัฒนาระดับปานกลาง เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 67.03 และด้านการศึกษา มีค่าอยู่ที่ระดับ 53.99 เป็นการพัฒนาระดับต้องเร่งแก้ไข เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 47.51

ภาคกลาง ปี 2567 ด้านสุขอนามัย มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.92 เป็นการพัฒนาระดับดีมาก เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 99.65 ด้านสังคม มีค่าอยู่ที่ระดับ 93.29 เป็นการพัฒนาระดับดีมาก ลดลงจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 93.46 ด้านเศรษฐกิจ มีค่าอยู่ที่ระดับ 78.38 เป็นการพัฒนาระดับปานกลาง เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 77.35 ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าอยู่ที่ระดับ 60.75 เป็นการพัฒนาระดับต้องปรับปรุง ลดลงจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 62.49 และด้านการศึกษา มีค่าอยู่ที่ระดับ 57.45 เป็นการพัฒนาระดับต้องเร่งแก้ไข เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 52.31

¹ เป็นการแบ่งภาคตามการจัดเก็บข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตรกรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยภาคกลาง ประกอบด้วย จังหวัดสระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท สุพรรณบุรี อ่างทอง อุทัยธานี นนทบุรี กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สระแก้ว จันทบุรี ตราด ระยอง ชลบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2567 ด้านสุขอนามัย มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.88 เป็นการพัฒนาระดับดีมาก ลดลงจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 99.91 ด้านสังคม มีค่าอยู่ที่ระดับ 93.45 เป็นการพัฒนาระดับดีมาก เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 92.08 ด้านเศรษฐกิจ มีค่าอยู่ที่ระดับ 79.96 เป็นการพัฒนาระดับปานกลาง เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 78.21 ด้านการศึกษา มีค่าอยู่ที่ระดับ 54.36 เป็นการพัฒนาระดับต้องเร่งแก้ไข เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 52.57 และด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าอยู่ที่ระดับ 50.00 เป็นการพัฒนาระดับต้องเร่งแก้ไข ลดลงจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 55.60

1.3 สรุปและข้อเสนอแนะ

การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในปี 2567 ภายใต้การขับเคลื่อนผ่านแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566 - 2570 และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรระดับประเทศในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 81.39 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าดัชนีปีที่สิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับ โดยเริ่มจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ในปี 2554 มีค่าอยู่ที่ระดับ 76.97 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ในปี 2559 มีค่าอยู่ที่ระดับ 80.51 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2565) ในปี 2565 มีค่าอยู่ที่ระดับ 80.46 และในปี 2566 อยู่ที่ระดับ 80.79 จะเห็นได้ว่า ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรอยู่ในเกณฑ์การพัฒนาระดับดี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเป็นผลจากการพัฒนาในด้านสุขอนามัยและด้านสังคมเป็นหลัก ส่วนด้านการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ควรมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ด้านการศึกษา ค่าดัชนีในปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 50.18 เป็นผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป และส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าภาคบังคับ ส่งผลให้ภาพรวมด้านการศึกษาของเกษตรกรยังอยู่ในระดับต่ำ จึงควรสนับสนุนให้หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรและสมาชิกได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึง และได้เข้ารับการฝึกอบรมทักษะและความรู้ด้านการเกษตร โดยเฉพาะเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่และนวัตกรรมที่เหมาะสมกับเกษตรกรสูงวัย นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรสูงวัย เกษตรกรรุ่นใหม่ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ เพิ่มพูนทักษะ และยกระดับการผลิตของเกษตรกรให้สอดคล้องกับบริบทของภาคเกษตรในปัจจุบัน

ด้านสิ่งแวดล้อม ค่าดัชนีในปี 2567 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งเป็นการพัฒนาที่อยู่ในระดับต้องปรับปรุง จึงควรส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้อย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าชุมชน ป่าต้นน้ำ รวมถึงการปรับปรุงพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชนท้องถิ่น ควบคู่กับการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจร่วมกับไม้พื้นถิ่นที่สอดคล้องกับลักษณะทางนิเวศในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ควรสนับสนุนการทำการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรดินและน้ำอย่างยั่งยืน

ด้านเศรษฐกิจ ค่าดัชนีในปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 แต่ยังเป็นการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง จึงควรส่งเสริมและยกระดับรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร โดยส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรที่เหมาะสมกับศักยภาพและบริบทของแต่ละพื้นที่ ส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต รวมถึงสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิในที่ดินทำกินอย่างเป็นธรรม ตลอดจนส่งเสริมการให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการรายรับและรายจ่าย เพื่อลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น อาทิ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยาสูบ ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างวินัยทางการเงิน และส่งเสริมสุขภาพที่ดีของเกษตรกรในระยะยาว

ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร ปี 2567

อยู่ที่ 81.39 (ระดับดี)

ด้านเศรษฐกิจ

อยู่ที่ 77.96
(ระดับปานกลาง)

ด้านสุขอนามัย

อยู่ที่ 99.87
(ระดับดีมาก)

ด้านการศึกษา

อยู่ที่ 56.30
(ระดับต้องเร่งแก้ไข)

ด้านสังคม

อยู่ที่ 93.43
(ระดับดีมาก)

ด้านสิ่งแวดล้อม

อยู่ที่ 61.46
(ระดับต้องปรับปรุง)

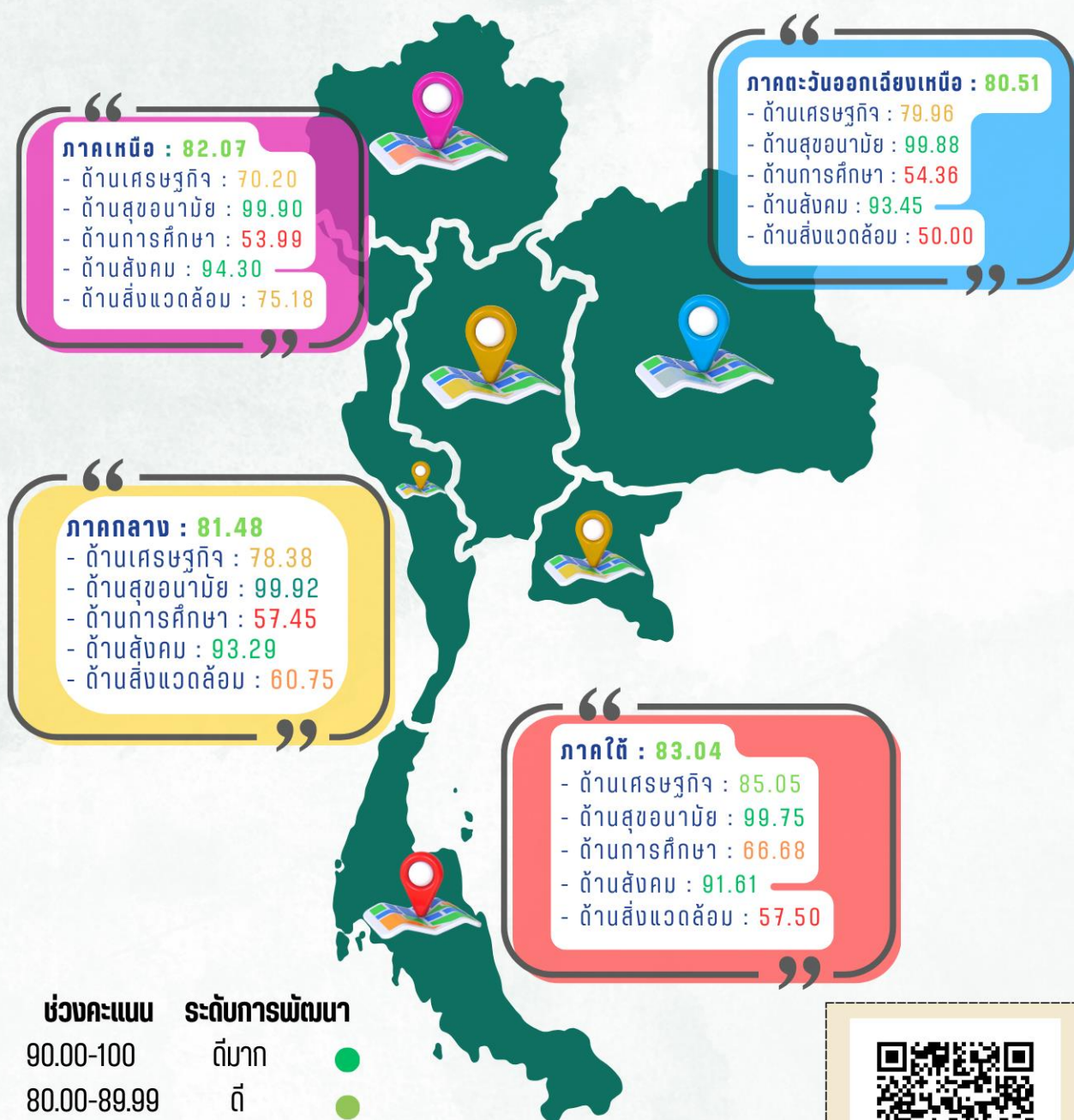
ช่วงคะแนน	ระดับการพัฒนา	
90.00-100	ดีมาก	●
80.00-89.99	ดี	●
70.00-79.99	ปานกลาง	●
60.00-69.99	ต้องปรับปรุง	●
0 - 59.99	ต้องเร่งแก้ไข	●

รายงานดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร ปี 2567

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
โทร. 0 2579 2816 EMAIL : DAPP.AGRO@OAE.GO.TH

ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกรระดับภูมิภาค ปี 2567 (ทุกภาคอยู่ในระดับดี)

ช่วงคะแนน	ระดับการพัฒนา
90.00-100	ดีมาก ●
80.00-89.99	ดี ●
70.00-79.99	ปานกลาง ●
60.00-69.99	ต้องปรับปรุง ●
0 - 59.99	ต้องเร่งแก้ไข ●

รายงานดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร ปี 2567

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
โทร. 0 2579 2816 EMAIL : DAPP.AGRO@OAE.GO.TH

ส่วนที่ 2

แนวทางการจัดทำ

ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร

แนวทางการจัดทำดัชนีความผาสุกของเกษตรกร

แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566 - 2570 มีวิสัยทัศน์ คือ เกษตรไทยสู่เกษตรมูลค่าสูง เกษตรกรมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ภาคเกษตรเติบโตอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่ครอบคลุมใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ยกระดับศักยภาพเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรสมัยใหม่ 2) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 3) เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตร และ 4) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตร โดยเป้าหมายหลักของแผนฉบับนี้ คือ ผลិតภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรและเกษตรแปรรูปเพิ่มขึ้น **ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้น** (ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้นอยู่ที่ระดับ 90 ภายในปี 2570) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น ทรัพยากรการเกษตรได้รับการอนุรักษ์ พื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า และปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของภาคเกษตรลดลง

2.1 การจัดทำดัชนีความผาสุกของเกษตรกร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร ได้จัดทำดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา ซึ่งการจัดทำดัชนีความผาสุกของเกษตรกรใช้ข้อมูลจากการสำรวจของหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมการพัฒนาชุมชน กรมปศุสัตว์ และสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยมีองค์ประกอบ 5 ด้าน และ 15 ตัวชี้วัด ดังนี้

ด้าน/ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
1) ด้านเศรษฐกิจ	เกษตรกรมีรายได้ที่เพียงพอ ซึ่งเกิดจากการมีงานทำที่ดี มีมั่นคงภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็งเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ และมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม
(1) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร	รายได้ของสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรจะต้องเพียงพอต่อการดำรงชีวิตตามความเหมาะสมและมีการสำรองรายได้บางส่วนไว้เป็นค่าใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน เช่น เจ็บไข้ได้ป่วย และเพื่อความสะดวกรสบายในชีวิต โดยคำนวณจากรายได้เงินสดทางการเกษตร หักด้วยรายจ่ายเงินสดทางการเกษตร รวมกับรายได้เงินสดนอกการเกษตร
(2) การมีสิทธิในที่ดินทำกิน	การมีที่ดินทำกินและการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง ทำให้เกษตรกรมีความมั่นใจในสิทธิและความมั่นคงในอาชีพ มีแรงจูงใจในการพัฒนาการผลิตและมีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุน ทำให้สามารถยกระดับรายได้ให้สูงขึ้น โดยสิทธิในที่ดินทำกินในที่นี้จะพิจารณาจากเอกสารสิทธิ โฉนด ใบจอง นส.2 นส.3 ส.ป.ก.4-01 และเอกสารสิทธิอื่น ๆ ที่แสดงว่าเกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดิน รวมทั้งได้รับการจัดสรรโดยไม่มีค่าใช้จ่าย
(3) การมีงานทำของแรงงานเกษตร	สัดส่วนของจำนวนแรงงานเกษตรที่มีงานทำต่อจำนวนแรงงานเกษตรทั้งหมด (อายุระหว่าง 15 - 64 ปี และทำงาน 35 ชั่วโมงขึ้นไปต่อสัปดาห์) การมีงานทำเป็นการแสดงให้เห็นถึงความมั่นคงด้านรายได้ และสามารถพึ่งตนเองได้ของเกษตรกร

ด้าน/ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
(4) รายจ่ายที่ไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร	รายจ่ายฟุ่มเฟือยในครัวเรือนเกษตรกร ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการบริโภค เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ และยาสูบ
(5) การออมของครัวเรือนเกษตรกร	เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร มาจากรายได้เงินสดสุทธิของครัวเรือนเกษตรกร หักด้วยรายจ่ายเงินสดนอกภาคเกษตร
(6) สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร	หนี้สินที่เกิดจากการกู้ยืมผ่านโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร สถาบันการเงิน รวมทั้งหนี้สินนอกระบบ และทรัพย์สินทางการเกษตรเป็นทรัพย์สินทั้งหมดของครัวเรือนเกษตรกร โดยรวมถึงทรัพย์สินคงที่ (เช่น ที่ดิน ฝูงช้าง โรงเรือน และบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ) ทรัพย์สินดำเนินงาน (เช่น รถไถ รถแทรกเตอร์ และเครื่องจักรกลทางการเกษตร) ทรัพย์สินหมุนเวียน (เช่น เงินสดในมือและธนาคาร มูลค่าปัจจัยการผลิตคงเหลือ และมูลค่าผลผลิตคงเหลือ) ทรัพย์สินนอกการเกษตร (เช่น ที่อยู่อาศัย รถยนต์ เฟอร์นิเจอร์ และเครื่องใช้ในบ้าน)
2) ด้านสุขอนามัย	เกษตรกรมีร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บป่วย มีอายุยืนยาว มีสุขภาพจิตที่ดี มีพละกำลังที่สมบูรณ์
(1) สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน	ครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน มีเกณฑ์การประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การกินอาหารบรรลุสำเร็จ ต้องมีเครื่องหมาย อย. 2) เนื้อสัตว์ ต้องทำให้สุกด้วยความร้อน 3) ผักปลอดสารพิษหรือได้ทำการแช่ด้วยน้ำผสมด่างทับทิม หรือน้ำยาล้างผัก แล้วล้างด้วยน้ำสะอาดหลาย ๆ ครั้ง และ 4) การล้างมือก่อนรับประทานอาหารและใช้ช้อนกลาง
(2) สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ	การมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและสะอาดถูกหลักอนามัย จะส่งผลต่อสุขภาพของบุคคล ทำให้สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยพิจารณาจากการจัดบริเวณบ้านและภายในบ้านตามดัชนีการสุขาภิบาลขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องมีที่ประกอบอาหารและที่เก็บน้ำสะอาด ไม่มีแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์/แมลงนำโรค มีอุปกรณ์กำจัดขยะมูลฝอย สภาพในบ้านสะอาด ไม่มีแหล่งน้ำเสียหรือขัง และมีสุขลักษณะ
3) ด้านการศึกษา	การศึกษาจะช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น ทำให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพพึ่งพาตนเองได้ สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
(1) ร้อยละสมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาตามภาคบังคับและสูงกว่าภาคบังคับ	การศึกษาภาคบังคับได้กำหนดให้พลเมืองไทยต้องจบการศึกษาอย่างน้อยที่สุดในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และต้องเข้ารับการศึกษาย่างช้าสุดเมื่ออายุ 7 ปี โดยการศึกษา มี 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ด้าน/ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
4) ด้านสังคม	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือการจัดการชุมชนและท้องถิ่น ความภาคภูมิใจในอาชีพ ความอบอุ่นในครัวเรือน โดยสมาชิกในครัวเรือนมีความมุ่งมั่นในการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีจุดหมาย สามารถเลี้ยงดูผู้สูงอายุได้อย่างมีความสุข และรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เพื่อให้สามารถดำรงความเป็นครอบครัวได้อย่างมีคุณภาพ
(1) เกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตร	การประสบความสำเร็จกับการประกอบอาชีพ และได้รับการยอมรับจากสังคม ทำให้เกษตรกรเกิดความรักในการทำ การเกษตรมีความภูมิใจและพอใจในการเป็นเกษตรกร
(2) ครัวเรือนเกษตรกรมีความอบอุ่น	การที่สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกัน ด้วยความรักและความผูกพันที่มีต่อกัน ทำให้สามารถดำรงความเป็นครอบครัว รวมถึงสมาชิกมีสภาพจิตใจที่ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์สามารถเผชิญ ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างเข้มแข็ง ครัวเรือนเกษตรกรจะมีความอบอุ่นเมื่อมีโอกาสได้อยู่พร้อมหน้ากันทั้งพ่อ แม่ ลูก หรือญาติพี่น้อง ที่อาศัยอยู่ด้วยกันเป็นประจำในครัวเรือนเกษตรกร ได้ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างน้อย 6 ครั้งต่อปี มีการปรึกษาหารือ แก้ไขปัญหาาร่วมกัน และมีความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน
(3) สัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือน เกษตร	ผู้สูงอายุได้รับการดูแล 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายขั้นพื้นฐาน (อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และการรักษาพยาบาลที่เหมาะสม) ด้านจิตใจ (การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับนับถือ การเข้าใจ การเห็นอกเห็นใจ และการให้อภัย) ด้านสังคม (การร่วมกิจกรรม เช่น การพบปะเพื่อนฝูง การร่วมกิจกรรมทางศาสนา) และด้านเศรษฐกิจ (รายได้สำหรับการใช้จ่ายต่าง ๆ) นอกจากนี้ ยังรวมถึงสวัสดิการจากชุมชน หรือภาครัฐ
(4) สัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อจำนวนเกษตรกรทั้งหมด	การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มและ/หรือสถาบันเกษตรกร จะทำให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนาและตัดสินใจ มีจิตสำนึกและร่วมกันรักษาสิทธิประโยชน์ของตนเอง ชุมชน หรือท้องถิ่น โดยกลุ่มเกษตรกรที่สำคัญในหมู่บ้านและตำบล ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่ม ธ.ก.ส. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และสถาบันเกษตรกรต่าง ๆ
5) ด้านสิ่งแวดล้อม	การมีระบบนิเวศที่สมดุลและมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี
(1) สัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	เกณฑ์มาตรฐานวิชาการด้านป่าไม้กำหนดพื้นที่ป่าไม้ไว้ที่ระดับไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ ถือเป็นระดับที่เหมาะสมที่จะสามารถรักษาสมดุลของระบบนิเวศไว้ได้
(2) สัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดินต่อพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด	การจัดการทรัพยากรดินมีผลต่อสิ่งแวดล้อมในด้านความอุดมสมบูรณ์และคุณสมบัติทางเคมี การถูกชะล้างพังทลายของดินลงสู่แหล่งน้ำและพื้นที่ชายฝั่ง จะส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำ คุณภาพของดินและพืชพรรณซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและปริมาณผลผลิตทางการเกษตร

2.2 วิธีการคำนวณ

ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ประยุกต์ใช้วิธีการคำนวณดัชนีความยากจนของคน (Human Poverty Index : HPI) ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme : UNDP) โดยอยู่ภายใต้แนวคิดแต่ละองค์ประกอบไม่สามารถทดแทนกันได้ องค์ประกอบแต่ละด้านและตัวชี้วัดมีน้ำหนักเท่ากัน ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$GDH = \sqrt[3]{\frac{ECON^3 + HT^3 + ED^3 + SC^3 + EN^3}{5}}$$

โดยที่	GDH	คือ	ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร
	ECON	คือ	ดัชนีด้านเศรษฐกิจ
	HT	คือ	ดัชนีด้านสุขอนามัย
	ED	คือ	ดัชนีด้านการศึกษา
	SC	คือ	ดัชนีด้านสังคม
	EN	คือ	ดัชนีด้านสิ่งแวดล้อม

2.3 เกณฑ์การวัดผล

การวัดดัชนีความผาสุกของเกษตรกรสามารถแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าคะแนน	ระดับการพัฒนา	
90.00 - 100.00	ดีมาก	
80.00 - 89.99	ดี	
70.00 - 79.99	ปานกลาง	
60.00 - 69.99	ต้องปรับปรุง	
0 - 59.99	ต้องเร่งแก้ไข	

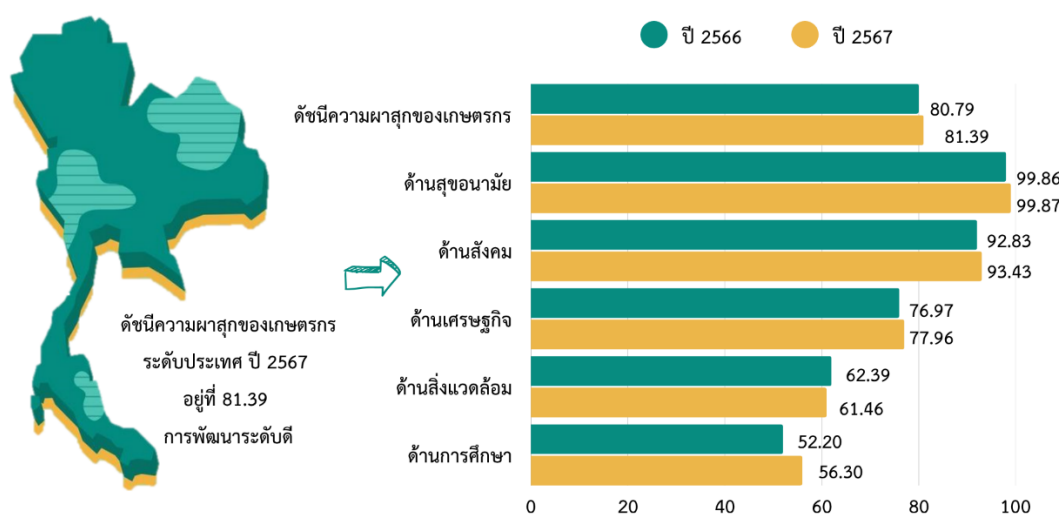
2.4 ตัวชี้วัดและแหล่งที่มาของข้อมูล

ตัวชี้วัด	ที่มา	หน่วยงาน
1) ด้านเศรษฐกิจ		
(1) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร	ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร	สศก.
(2) การมีสิทธิในที่ดินทำกิน	ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร	สศก.
(3) การมีงานทำของแรงงานเกษตร		
- แรงงานเกษตรที่มีฝีมือทางด้านเกษตรและประมง	ข้อมูลรายงานภาวะทำงานของประชากร	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกร จำแนกตามทะเบียนบ้าน	ฐานข้อมูลเกษตรกรกรกลาง (Farmer ONE)	สศก.
- ขนาดของแรงงานเกษตร	ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร	สศก.
(4) รายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร	ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร	สศก.
(5) เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร	ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร	สศก.
(6) สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร	ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร	สศก.
2) ด้านสุขอนามัย		
(1) สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน	ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	กรมการพัฒนาชุมชน
(2) สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ	ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	กรมการพัฒนาชุมชน
3) ด้านการศึกษา		
(1) ร้อยละสมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาตามภาคบังคับและสูงกว่าภาคบังคับ	ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร	สศก.
4) ด้านสังคม		
(1) เกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตร	ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร	สศก.
(2) ครัวเรือนมีความอบอุ่น	ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	กรมการพัฒนาชุมชน
(3) สัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนเกษตรกร	ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	กรมการพัฒนาชุมชน
(4) สัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อจำนวนเกษตรกรทั้งหมด	ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร	สศก.
5) ด้านสิ่งแวดล้อม		
(1) สัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	ข้อมูลรายงานโครงการจัดทำสภาพพื้นที่ป่าไม้	กรมป่าไม้
(2) สัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดินต่อพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด	ข้อมูลรายงานการฟื้นฟูทรัพยากรดิน	กรมพัฒนาที่ดิน

ส่วนที่ 3
ดัชนีความผาสุก
ของเกษตรกร ปี 2567

ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ปี 2567

3.1 ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับประเทศ ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 81.39 เป็นการพัฒนายู่ในระดับดีเพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 80.79 สำหรับองค์ประกอบในแต่ละด้าน พบว่า ด้านสุขอนามัย มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.87 เป็นการพัฒนายู่ในระดับดีมาก ใกล้เคียงกับปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 99.86 ด้านสังคม มีค่าอยู่ที่ระดับ 93.43 เป็นการพัฒนายู่ในระดับดีมาก เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 92.83 ด้านเศรษฐกิจ มีค่าอยู่ที่ระดับ 77.96 เป็นการพัฒนายู่ในระดับปานกลาง เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 76.97 ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าอยู่ที่ระดับ 61.49 เป็นการพัฒนายู่ในระดับต้องปรับปรุง ลดลงจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 62.39 และ ด้านการศึกษา มีค่าอยู่ที่ระดับ 56.30 เป็นการพัฒนายู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 52.20 (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับประเทศ และองค์ประกอบ 5 ด้าน ปี 2566 - 2567

1) ด้านสุขอนามัย ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.1) ตัวชี้วัดสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.98 เท่ากับปี 2566 โดยพฤติกรรมกรรมการบริโภคของครัวเรือนเกษตรกรให้ความสำคัญกับสุขภาพและความปลอดภัยของอาหารมากขึ้น ประกอบกับภาครัฐได้ดำเนินการส่งเสริมการผลิตอาหารเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง อาทิ โครงการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ นอกจากนี้ ยังได้ส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าเกษตรตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) สินค้าเกษตรปลอดภัย และสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เพื่อยกระดับคุณภาพและความปลอดภัยของผลผลิตทางการเกษตร ส่งผลให้ครัวเรือนเกษตรกรสามารถเข้าถึงอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

1.2) ตัวชี้วัดสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.76 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.74 เป็นผลจากความตระหนักรู้ของครัวเรือนเกษตรกรในการจัดการที่อยู่อาศัยให้มีความสะอาด เป็นระเบียบ และปลอดภัย ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพอนามัยของสมาชิกในครัวเรือน รวมทั้งที่ผ่านมามาภาครัฐ โดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพผ่านการผลักดันนโยบายและดำเนินโครงการเมืองสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมุ่งสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีของประชาชนในระดับครัวเรือนและชุมชนอย่างยั่งยืน

2) ด้านสังคม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

2.1) **ตัวชี้วัดครัวเรือนเกษตรมีความอบอุ่น** ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.97 เพิ่มขึ้นจาก ปี 2566 อยู่ที่ระดับ 99.85 เป็นผลจากความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครัวเรือนเกษตร ซึ่งมีการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน และให้ความสำคัญกับการสร้างปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังมีส่วนช่วยให้การสื่อสารภายในครัวเรือนมีความสะดวกและใกล้ชิดกันมากขึ้น นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมได้ร่วมกันดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งและความอบอุ่นของสถาบันครอบครัวอย่างต่อเนื่อง อาทิ โครงการครอบครัวต้องมาก่อน (Family First) โดยกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเน้นให้สมาชิกในครอบครัวมีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งวัน และมีการจัดพื้นที่สร้างสรรค์ที่เป็นมิตรกับครอบครัว รวมทั้งในระดับพื้นที่ยังมีการดำเนินโครงการที่มีบทบาทสำคัญ อาทิ โครงการเสริมสร้างพลังครอบครัวอบอุ่นสู่สุขภาพจิตดีโดยกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น ซึ่งมุ่งเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตใจและความผูกพันในครอบครัว โครงการครอบครัวอบอุ่นสู่ชุมชนเข้มแข็ง ประจำปี 2567 โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เน้นการพัฒนาครอบครัวควบคู่กับความเข้มแข็งของชุมชน

2.2) **ตัวชี้วัดสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนเกษตร** ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.96 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.92 เป็นผลจากความเข้มแข็งของครัวเรือนเกษตรที่ยังคงรักษาค่านิยมการดูแลผู้สูงอายุ ให้ความเคารพ และการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครัวเรือนกับผู้สูงอายุ ทั้งในด้านการใช้ชีวิตประจำวัน และการมีส่วนร่วมทางสังคม โดยข้อมูลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2567 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในปี 2567 ประเทศไทยมีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 13 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรไทยทั้งประเทศและคาดว่าจะเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอดภายในปี 2574 โดยประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28 ของประชากรไทยทั้งหมด ในการนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2580) โดยมีเป้าหมายมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมก่อนวัยสูงอายุ และยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งในภาคการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินโครงการส่งเสริมเคหกิจเกษตรในครัวเรือนเกษตรสูงวัย เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะด้านเกษตรที่เหมาะสมกับวัย มีรายได้ และถ่ายทอดภูมิปัญญาให้เยาวชนในชุมชนนำไปสู่การพึ่งพาและดูแลกันอย่างยั่งยืนภายในครัวเรือนเกษตรและชุมชน

2.3) **ตัวชี้วัดสัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิก สถาบันเกษตรกรต่อจำนวนเกษตรกรทั้งหมด** ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 87.28 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 86.65 เป็นผลจากการส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบเกษตรแปลงใหญ่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์การเกษตร และเครือข่ายเกษตรกรรูปแบบต่าง ๆ โดยการรวมกลุ่มช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองของเกษตรกรทั้งในด้านการจัดซื้อปัจจัยการผลิต การจำหน่ายผลผลิต และการเข้าถึงแหล่งทุน รวมถึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ ส่งผลให้เกษตรกรรายย่อยเห็นถึงประโยชน์ และเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มและสถาบันเกษตรกรมากขึ้น

2.4) **ตัวชี้วัดเกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตร** ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 84.30 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 82.22 แสดงถึงความมั่นใจและความภูมิใจของเกษตรกรที่เพิ่มขึ้นสะท้อนถึงผลของการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการส่งเสริมการรวมกลุ่ม การถ่ายทอดองค์ความรู้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต ตลอดจนการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของอาชีพเกษตรกรรม การสนับสนุนดังกล่าวช่วยเพิ่มความสามารถและโอกาสในการทำอาชีพอย่างยั่งยืน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรมีความภูมิใจในการประกอบอาชีพมากขึ้น

3) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

3.1) **ตัวชี้วัดเงินออมของครัวเรือนเกษตรกร** มีค่าอยู่ที่ระดับ 100.00 ตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นมา (โดยหากครัวเรือนเกษตรกรมีเงินออมเฉลี่ยสูงกว่า 65,000 บาทต่อปี กำหนดให้คะแนนอยู่ที่ระดับ 100) ซึ่งในปี 2567 ครัวเรือนเกษตรกรมีเงินออมเฉลี่ยอยู่ที่ 112,039.21 บาท ลดลงจาก 113,047.64 บาท ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 0.89 เนื่องจากในปี 2567 รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกรอยู่ที่ 153,396 บาท เพิ่มขึ้นจาก 148,083.13 บาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.59 เป็นผลจากต้นทุนการผลิตทางการเกษตร และค่าครองชีพที่ปรับเพิ่มขึ้น

3.2) **ตัวชี้วัดรายได้ครัวเรือนเกษตรกร** ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 97.07 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 95.64 เป็นผลจากรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น โดยผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคม ครัวเรือนเกษตรกรและแรงงานเกษตรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่า รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร (รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร รวมกับรายได้เงินสดนอกภาคเกษตร) ในปี 2567 อยู่ที่ 308,294 บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.90 จากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ 302,551.84 บาท แบ่งเป็น รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร ในปี 2567 อยู่ที่ 83,130 บาท เพิ่มขึ้นจาก 81,616.27 บาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.85 ส่วนหนึ่งมาจากปริมาณความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น รวมถึงภาคการท่องเที่ยวฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ราคาสินค้าเกษตรและรายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้น ประกอบกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและการจัดการฟาร์มที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน และส่งเสริมการวางแผนการผลิตที่เหมาะสมยิ่งขึ้น สำหรับรายได้เงินสดนอกภาคเกษตร ซึ่งเป็นรายได้จากการรับจ้างนอกภาคเกษตร รายได้ประจำของสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกร และรายได้จากการสนับสนุนจากภาครัฐ ในปี 2567 อยู่ที่ 225,164 บาท เพิ่มขึ้นจาก 220,935.57 บาทในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.91 แสดงให้เห็นถึง รายได้ของครัวเรือนเกษตรกรที่เพิ่มขึ้นมาจากทั้งรายได้เงินสดนอกภาคเกษตรและรายได้เงินสดทางการเกษตร โดยสัดส่วนรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรต่อรายได้ของครัวเรือนเกษตรกรในปี 2567 อยู่ที่ร้อยละ 26.96 และสัดส่วนรายได้เงินสดนอกภาคเกษตรต่อรายได้ของครัวเรือนเกษตรกรในปี 2566 อยู่ที่ร้อยละ 73.04 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เงินสดนอกภาคเกษตร พบว่า มีสัดส่วนมากกว่ารายได้จากเงินสดทางการเกษตร ถึง 2.71 เท่า

3.3) **ตัวชี้วัดการมีสิทธิในที่ดินทำกิน** ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 71.00 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 67.88 เนื่องจากเกษตรกรมีการถือครองที่ดินทำกินมากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลจากภาครัฐได้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาดินทำกินให้กับเกษตรกร โดยดำเนินการผ่านคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อปรับปรุงเอกสารสิทธิการใช้ประโยชน์ ส.ป.ก.4-01 ให้เป็นโฉนดเพื่อการเกษตร โดยเกษตรกรสามารถนำโฉนดเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันในการขอกู้เงินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ทำให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น ทั้งนี้ จากข้อมูลในปี 2567 ครัวเรือนเกษตรกรมีเนื้อที่รวมเฉลี่ย 24.97 ไร่ต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นจาก 24.39 ไร่ ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.36 โดยแบ่งเป็น (1) เนื้อที่ของตนเอง 10.96 ไร่ เพิ่มขึ้นจาก 9.57 ไร่ ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.50 (2) เนื้อที่เช่าผู้อื่น 7.22 ไร่ ลดลงจาก 7.79 ไร่ ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 7.32 และ (3) เนื้อที่ได้ทำฟรีซึ่งไม่มีกรรมสิทธิ์ครอบครองและไม่ได้จ่ายค่าเช่า 2.23 ไร่ เพิ่มขึ้นจาก 1.76 ไร่ ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.50

3.4) **ตัวชี้วัดการมีงานทำของแรงงานเกษตร** ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 61.46 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 61.68 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ โดยจากข้อมูลภาวะการทำงานของประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า จำนวนผู้มีงานทำนอกภาคเกษตร ในปี 2567 อยู่ที่ 28.19 ล้านคน เพิ่มขึ้นจาก 27.51 ล้านคน ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.41

3.5) ตัวชี้วัดรายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตร ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 59.73 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 57.38 เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบของครัวเรือนลดลง โดยในปี 2567 เฉลี่ยอยู่ที่ 5,027 บาท ลดลงจาก 5,262 บาท ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 4.46 เป็นผลจากการรณรงค์และให้ความรู้ด้านสุขภาพและอันตรายจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับครัวเรือนและชุมชน ส่งผลให้ครัวเรือนเกษตรเกิดความตระหนักรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค ใส่ใจสุขภาพ และลดรายจ่ายไม่จำเป็น

3.6) ตัวชี้วัดสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตร ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 50.00 (ครัวเรือนเกษตรมีสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินมากกว่าร้อยละ 5 กำหนดให้ค่าดัชนีอยู่ที่ระดับ 50) โดยในปี 2567 ครัวเรือนเกษตรมีสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินอยู่ที่ร้อยละ 6.50 และเมื่อพิจารณาหนี้สินของครัวเรือนเกษตรปี 2567 เท่ากับ 245,8014 บาท เพิ่มขึ้นจาก 243,373 บาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 โดยหนี้สินส่วนใหญ่ร้อยละ 57.59 เป็นหนี้สินเพื่อการลงทุนในการทำเกษตร เช่น ซื้อปัจจัยการผลิต เครื่องจักรกล/เครื่องมือทางการเกษตร ส่วนหนี้สินจากการใช้จ่ายนอกการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 42.41 ของหนี้สินทั้งหมด สำหรับทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตร เช่น ที่ดินทำการเกษตร เครื่องมือ เครื่องจักร และเงินทุน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรเฉลี่ย ปี 2567 เท่ากับ 3.78 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 3.70 ล้านบาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.37 จะเห็นได้ว่า ทั้งภาระหนี้สินและการครอบครองทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

4) ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

4.1) ตัวชี้วัดสัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดินต่อพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 61.47 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 63.29 โดยปี 2567 มีพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดิน 1.60 ล้านไร่ ลดลงจาก 1.73 ล้านไร่ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 7.67 สาเหตุหลักมาจากการกำหนดพื้นที่เป้าหมายสำหรับการฟื้นฟูทรัพยากรดิน รวมถึงการป้องกันและลดการชะล้างพังทลายของดินโดยกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

4.2) ตัวชี้วัดสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 61.46 ใกล้เคียงกับปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 61.47 โดยปี 2567 มีพื้นที่ป่าไม้ 101.76 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.46 ของพื้นที่ประเทศทั้งหมด ลดลงจากปี 2566 ซึ่งมีพื้นที่ป่าไม้ 101.81 ล้านไร่ หรือลดลงร้อยละ 0.05 เป็นผลจากการขยายตัวของพื้นที่ใช้ประโยชน์เพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การทำการเกษตร การก่อสร้าง และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการขับเคลื่อนงานของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ที่ได้เปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากพื้นที่ป่าไม้บางส่วนไปเป็นพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง ตลอดจนสถานการณ์ไฟป่าที่ส่งผลให้พื้นที่ป่าได้รับความเสียหายและลดลงในภาพรวม

5) ด้านการศึกษา มีตัวชี้วัดเพียงตัวเดียว คือ ร้อยละสมาชิกครัวเรือนเกษตรได้รับการศึกษาตามภาคบังคับและสูงกว่าภาคบังคับ โดยในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 56.30 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 52.20 เป็นผลจากหัวหน้าครัวเรือนเกษตรที่มีอายุตั้งแต่ 20-59 ปี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น โดยในปี 2567 อยู่ที่ร้อยละ 10.85 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 10.42 แต่ในภาพรวมยังเป็นการพัฒนาที่อยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 50.18 เป็นผู้สูงวัยที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และส่วนใหญ่ได้รับการศึกษต่ำกว่าภาคบังคับ

ตารางที่ 1 ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร ระดับประเทศ ปี 2562 - 2567

ดัชนี/ตัวชี้วัด	ปี					
	2562	2564	2565	2566	2567	
ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร	81.39	81.10	80.46	80.79	81.39	
1) ดัชนีด้านสุขอนามัย	98.79	98.77	99.85	99.86	99.87	
(1) สัตว์ส่วนครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน	99.09	99.50	99.95	99.98	99.98	
(2) สัตว์ส่วนครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ	98.48	98.02	99.76	99.74	99.76	
2) ดัชนีด้านสังคม	92.67	92.64	91.06	92.83	93.43	
(1) ครัวเรือนเกษตรกรมีความอบอุ่น	99.76	98.79	99.63	99.85	99.97	
(2) สัตว์ส่วนจำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนเกษตรกร	99.99	99.97	99.99	99.92	99.96	
(3) สัตว์ส่วนจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อจำนวนเกษตรกรทั้งหมด	91.16	86.25	83.73	86.65	87.28	
(4) เกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตรกร	75.66	83.18	76.34	82.22	84.30	
3) ดัชนีด้านเศรษฐกิจ	75.58	77.31	78.26	76.97	77.96	
(1) เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	
(2) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร	87.36	92.11	93.54	95.64	97.07	
(3) การมีสิทธิในที่ดินทำกิน	72.83	71.72	72.81	67.88	71.00	
(4) การมีงานทำของแรงงานเกษตรกร	51.01	58.28	65.41	61.68	61.46	
(5) รายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร	65.38	66.90	64.32	57.38	59.73	
(6) สัตว์ส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	
4) ดัชนีด้านสิ่งแวดล้อม	69.60	64.49	62.67	62.39	61.46	
(1) สัตว์ส่วนพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดินต่อพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด	76.05	67.16	63.74	63.29	61.47	
(2) สัตว์ส่วนของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	61.68	61.59	61.57	61.47	61.46	
5) ดัชนีด้านการศึกษา	55.09	56.28	50.39	52.20	56.30	
(1) ร้อยละสมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาตามภาคบังคับและสูงกว่าภาคบังคับ	55.09	56.28	50.39	52.20	56.30	

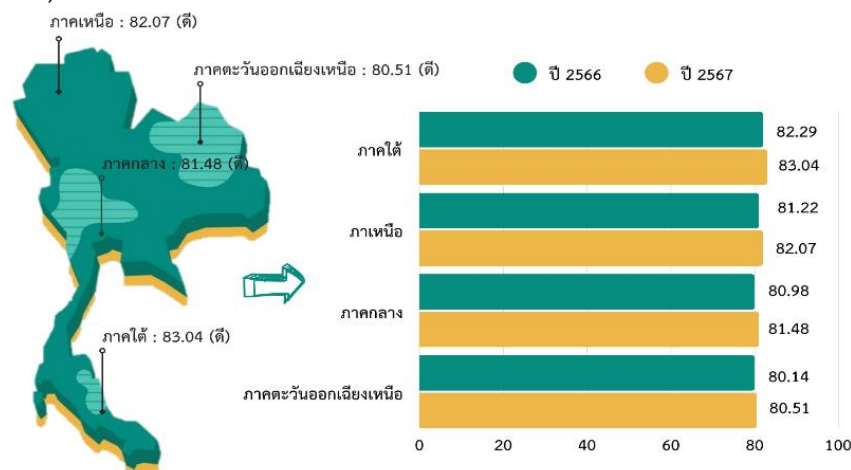
หมายเหตุ: ปี 2563 ไม่มีการจัดทำดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร เนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่รุนแรง ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

เกณฑ์การวัดผล

- คะแนนอยู่ระหว่าง 90.00 - 100.00 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก
- คะแนนอยู่ระหว่าง 80.00 - 89.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดี
- คะแนนอยู่ระหว่าง 70.00 - 79.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนอยู่ระหว่าง 60.00 - 69.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง
- คะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 59.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข

ที่มา: กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

3.2 ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับภูมิภาค ปี 2567 พบว่า ภาคใต้ มีค่าดัชนีสูงที่สุดอยู่ที่ระดับ 83.04 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 82.29 รองลงมา ได้แก่ ภาคเหนือ อยู่ที่ระดับ 82.07 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 81.22 ภาคกลาง อยู่ที่ระดับ 81.48 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 80.98 และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ที่ระดับ 80.51 เพิ่มขึ้นจากระดับ 80.14 ในปี 2566 ซึ่งทุกภาคมีการพัฒนาอยู่ในระดับดี (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับภูมิภาค ปี 2566 - 2567

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบในแต่ละด้านของดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับภูมิภาค มีดังนี้

1) ภาคใต้

1.1) ด้านเศรษฐกิจ ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 85.05 เป็นการพัฒนายู่ในระดับดี เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 84.88 โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีเพิ่มขึ้น** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 100 เท่ากับปี 2566 (รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรมากกว่า 320,000 บาท) โดยปี 2567 รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรอยู่ที่ 365,575.41 บาท เพิ่มขึ้นจาก 352,588.87 บาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้น 12,986.54 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.68 ซึ่งเป็นผลมากรายได้เงินสดนอกภาคเกษตรที่เพิ่มขึ้น 13,366.20 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.82 (2) ตัวชี้วัดการมีงานทำของแรงงานเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 70.93 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 68.71 และ (3) ตัวชี้วัดรายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร (เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ) ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 62.52 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 50.00 เป็นผลจาก ปี 2567 มีรายจ่ายที่ไม่จำเป็นอยู่ที่ 4,747.98 บาท ลดลงจาก 6,277.66 บาท ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 24.37 ทั้งนี้ **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีลดลง** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดเงินออมของครัวเรือนเกษตรกรในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 100 เท่ากับปี 2566 (ครัวเรือนเกษตรกรมีเงินสดคงเหลือก่อนการชำระหนี้หรือเงินออมมากกว่า 65,000 บาท) โดยปี 2567 มีเงินออม 141,387.14 บาท ลดลงจาก 147,780.49 บาท ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 4.33 เนื่องจากรายจ่ายสำหรับอุปโภคและบริโภคเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 7.64 แม้ว่ารายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรจะเพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่ในระดับที่น้อยกว่าอยู่ที่ร้อยละ 3.68 (2) ตัวชี้วัดการมีสิทธิในที่ดินทำกิน ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 98.83 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.34 ซึ่งครัวเรือนเกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน และมีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ในปี 2567 เฉลี่ยอยู่ที่ 18.32 ไร่ ลดลงจาก 20.82 ไร่ ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 12.00 สะท้อนถึงครัวเรือนเกษตรกรมีการพึ่งพาการเช่าที่ดินเพิ่มขึ้น และ (3) ตัวชี้วัดสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกรในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 50.00 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 62.13 เนื่องจากครัวเรือนเกษตรกรมีหนี้สินเพิ่มขึ้นมากกว่าทรัพย์สินเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้น โดยในปี 2567 ครัวเรือนเกษตรกรมีสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินอยู่ที่ร้อยละ 5.34 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.79 ในปี 2566 และในปี 2567 ครัวเรือนเกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ย 275,485.17 บาท

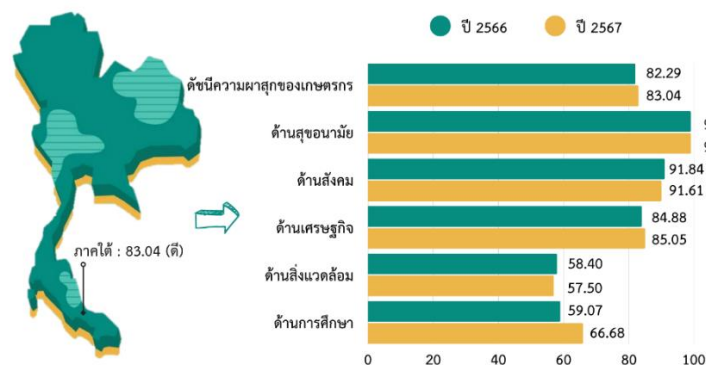
เพิ่มขึ้นจาก 239,536.85 บาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.01 ในขณะที่ทรัพยากรสินเฉลี่ยของครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 อยู่ที่ 5.16 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 5 ล้านบาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.18

1.2) ด้านสุขอนามัย ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.75 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.82 โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีลดลง** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดสัดส่วนครัวเรือนเกษตรได้กินอาหาร มีคุณภาพได้มาตรฐาน ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.97 ใกล้เคียงกับปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.98 และ (2) ตัวชี้วัดสัดส่วนครัวเรือนเกษตรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.53 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.66

1.3) ด้านการศึกษา ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 66.68 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 59.07 เป็นผลจาก หัวหน้าครัวเรือนเกษตรที่มีอายุตั้งแต่ 20 - 59 ปี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้น โดยในปี 2567 อยู่ที่ร้อยละ 15.35 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 13.12 แต่ในภาพรวมยังเป็นการพัฒนาอยู่ในระดับ ต้องปรับปรุง เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 44.42 เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาต่ำกว่าภาคบังคับ

1.4) ด้านสังคม ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 91.61 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 91.84 โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีลดลง** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนเกษตรในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.90 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.96 และ (2) ตัวชี้วัดสัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อจำนวนเกษตรกรทั้งหมด ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 82.46 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 86.58 เป็นผลจากเกษตรกรเป็นสมาชิก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรลดลง โดยในปี 2567 อยู่ที่ร้อยละ 44.42 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ ร้อยละ 51.67 สำหรับ**ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีเพิ่มขึ้น** ได้แก่ (1) ครัวเรือนเกษตรมีความอบอุ่นในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.97 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.90 (2) ตัวชี้วัดเกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จ ในการทำอาชีพเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 80.34 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 76.84 เป็นผลจากการที่เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้เกษตรกรมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากขึ้น

1.5) ด้านสิ่งแวดล้อม ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 57.50 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 58.40 โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีลดลง** คือ ตัวชี้วัดสัดส่วนพื้นที่ ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดินต่อพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 60.36 ลดลงจาก ปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 61.97 เนื่องจากปี 2567 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีเป้าหมาย ในการดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรดินในพื้นที่ภาคใต้ 228,854 ไร่ ลดลงจาก 246,621 ไร่ ในปี 2566 หรือลดลง ร้อยละ 7.20 และ (2) ตัวชี้วัดสัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของภาค ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 54.33 ใกล้เคียงกับปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 54.34 โดยพื้นที่ป่าไม้ในปี 2567 อยู่ที่ 11.22 ล้านไร่ ลดลง 5,225 ไร่ จาก 11.23 ล้านไร่ ในปี 2566

ภาพที่ 3 ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรภาคใต้ และองค์ประกอบ 5 ด้าน ปี 2566 - 2567

2) ภาคเหนือ

2.1) ด้านเศรษฐกิจ ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 70.20 เป็นการพัฒนายู่ในระดับปานกลาง เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 67.03 โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีเพิ่มขึ้น** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดเงินออมของครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 81.21 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 74.11 โดยปี 2567 ครัวเรือนเกษตรมีเงินออม 60,247.58 บาท เพิ่มขึ้นจาก 53,137.69 บาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้น 7,109.89 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.38 เป็นผลจากรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 อยู่ที่ 233,601.66 บาท เพิ่มขึ้นจาก 229,862.55 บาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้น 3,739.11 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.63 (2) ตัวชี้วัดรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 78.40 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 77.47 (3) ตัวชี้วัดการมีงานทำของแรงงานเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 73.42 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 68.11 (4) ตัวชี้วัดการมีสิทธิในที่ดินทำกิน ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 69.47 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 68.59 โดยครัวเรือนเกษตรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินและมีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ในปี 2567 เฉลี่ยอยู่ที่ 17.72 ไร่ เพิ่มขึ้นจาก 16.61 ไร่ ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.67 สะท้อนถึงครัวเรือนเกษตรมีการพึ่งพาการเช่าที่ดินลดลง (5) ตัวชี้วัดรายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 58.64 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 55.57 โดยปี 2567 รายจ่ายที่ไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรอยู่ที่ 5,135.58 บาท ลดลงจาก 5,442.94 บาท ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 5.65 และ(6) ตัวชี้วัดสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 50.00 เท่ากับปี 2566 (ครัวเรือนเกษตรมีสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินมากกว่าร้อยละ 5) โดยในปี 2567 ครัวเรือนเกษตรมีสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินร้อยละ 10.19 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 10.61 เป็นผลจากครัวเรือนเกษตรในปี 2567 มีหนี้สินเฉลี่ย 259,116.54 บาท ลดลงจาก 262,565.40 บาท ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 4.01 โดยหนี้สินส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.17 เป็นหนี้สินเพื่อการลงทุนในการทำเกษตร ขณะที่ทรัพย์สินเฉลี่ยในปี 2567 อยู่ที่ 2.54 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 2.47 ล้านบาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.81 สะท้อนให้เห็นว่าครัวเรือนเกษตรมีมูลค่าทรัพย์สินเพิ่มขึ้นและหนี้สินลดลง จึงเป็นผลให้สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรลดลง

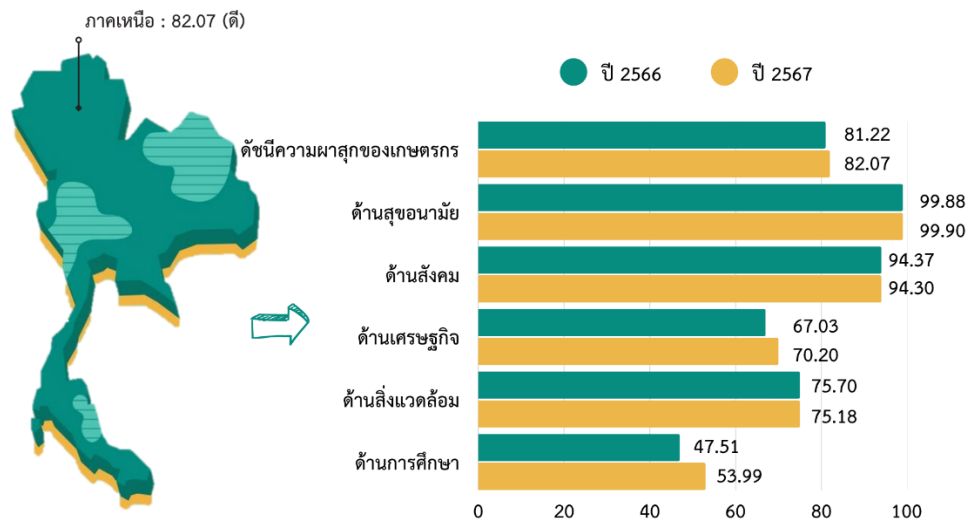
2.2) ด้านสุขอนามัย ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.90 เป็นการพัฒนายู่ในระดับดีมาก เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.88 โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีเพิ่มขึ้น** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดสัดส่วนครัวเรือนเกษตรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.98 ใกล้เคียงกับปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.97 และ (2) ตัวชี้วัดสัดส่วนครัวเรือนเกษตรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.82 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.78

2.3) ด้านการศึกษา ปี 2567 มีค่าดัชนีอยู่ที่ระดับ 53.99 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 47.51 แต่ยังเป็นการพัฒนายู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข เป็นผลจากหัวหน้าครัวเรือนเกษตรที่มีอายุตั้งแต่ 20 - 59 ปี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น โดยในปี 2567 อยู่ที่ร้อยละ 10.86 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 8.35 แต่ในภาพรวมยังเป็นการพัฒนายู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนเกษตรส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.50 เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาดำรงภาคบังคับ

2.4) ด้านสังคม ปี 2567 มีค่าดัชนีอยู่ที่ระดับ 94.30 เป็นการพัฒนายู่ในระดับดีมาก ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 94.37 โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีลดลง** คือ ตัวชี้วัดสัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อจำนวนเกษตรกรทั้งหมด ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 96.23 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 98.82 ทั้งนี้ **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีเพิ่มขึ้น** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดครัวเรือนเกษตรมีความอบอุ่น ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.98 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.89 (2) ตัวชี้วัดสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.97 เพิ่มขึ้นจากปี 2566

ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.92 และ (3) ตัวชี้วัดเกษตรกรรมมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 77.42 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 73.83

2.5) ด้านสิ่งแวดล้อม ปี 2567 มีค่าดัชนีอยู่ที่ระดับ 75.78 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 75.70 โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีลดลง** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดสัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของภาค ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 81.97 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 82.20 โดยพื้นที่ป่าไม้ในปี 2567 อยู่ที่ 55.87 ล้านไร่ ลดลง 31,705 ไร่ จาก 55.90 ล้านไร่ ในปี 2566 และ (2) ตัวชี้วัดสัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดินต่อพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 66.87 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 68.13 เนื่องจากปี 2567 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีเป้าหมายในการดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรดินในพื้นที่ภาคเหนือ 434,550 ไร่ ลดลงจาก 454,698 ไร่ ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 4.43

ภาพที่ 4 ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรภาคเหนือ และองค์ประกอบ 5 ด้าน ปี 2566 - 2567

3) ภาคกลาง

3.1) ด้านเศรษฐกิจ ปี 2567 มีค่าดัชนีอยู่ที่ระดับ 78.38 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 77.35 โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีเพิ่มขึ้น** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 100 เท่ากับปี 2566 (รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรมากกว่า 320,000 บาท) โดยปี 2567 มีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรอยู่ที่ 385,372.18 บาท เพิ่มขึ้นจาก 373,169.84 บาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้น 12,202.34 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.27 (2) ตัวชี้วัดสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 62.24 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 50.00 โดยปี 2567 ครัวเรือนเกษตรมีสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินร้อยละ 4.78 ลดลงจากร้อยละ 5.20 ในปี 2566 ซึ่งปี 2567 ครัวเรือนเกษตรมีหนี้สินเฉลี่ย 235,679.27 บาท ลดลงจาก 244,287.16 บาท ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 3.52 โดยส่วนใหญ่เป็นหนี้สินที่ใช้เพื่อการลงทุนในการทำเกษตรถึงร้อยละ 62.96 ของหนี้สินทั้งหมด ในขณะที่ทรัพย์สินเฉลี่ยในปี 2567 อยู่ที่ 4.90 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 4.70 ล้านบาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.09 และ (4) ตัวชี้วัดการมีสิทธิในที่ดินทำกินในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 57.75 เพิ่มขึ้นจากระดับ 50.93 ในปี 2566 ซึ่งครัวเรือนเกษตรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินและมีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ในปี 2567 เฉลี่ยอยู่ที่ 17.61 ไร่ เพิ่มขึ้นจาก 14.28 ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 23.25 ทั้งนี้ **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีลดลง** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดเงินออมของครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 100 เท่ากับปี 2566 (ครัวเรือนเกษตรมีเงินสดคงเหลือก่อนการชำระหนี้หรือเงินออมมากกว่า 65,000 บาท) โดยในปี 2567 มีเงินออม 148,007.62 บาท ลดลงจาก 157,445.17 บาท ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 5.99 ซึ่งเป็นผลจากรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.27 ขณะที่รายจ่ายสำหรับการอุปโภคและบริโภคที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 7.72 (2) ตัวชี้วัดการมีงานทำของแรงงานเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 69.13 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 72.10 และ (3) ตัวชี้วัดรายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตร (เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ) ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 50.00 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 52.49 โดยปี 2567 มีรายจ่ายไม่จำเป็นอยู่ที่ 6,566.47 บาท เพิ่มขึ้นจาก 5,751.41 บาท ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 14.17

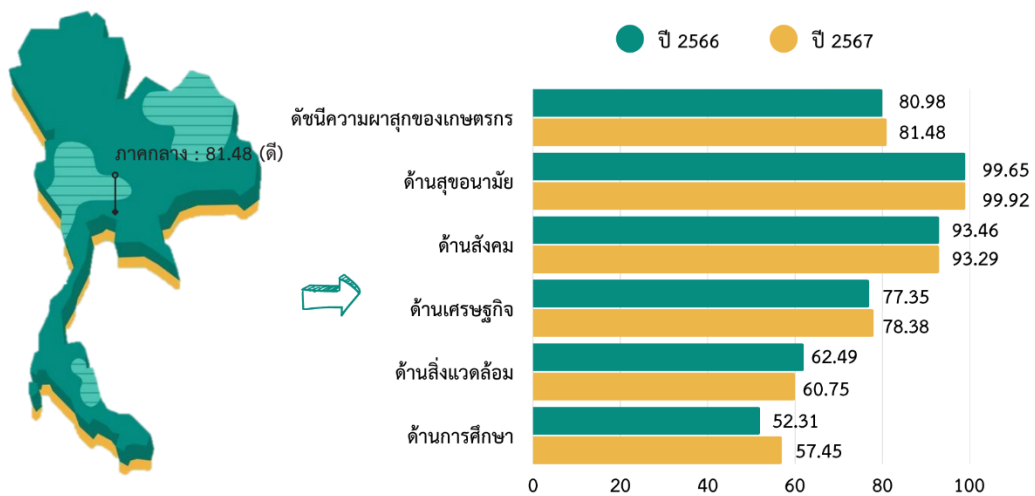
3.2) ด้านสุขอนามัย ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.92 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.65 โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีเพิ่มขึ้น** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดสัดส่วนครัวเรือนเกษตรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.99 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.93 และ (2) ตัวชี้วัดสัดส่วนครัวเรือนเกษตรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.86 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.36

3.3) ด้านการศึกษา ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 57.45 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 52.31 เป็นผลจากหัวหน้าครัวเรือนเกษตรที่มีอายุตั้งแต่ 20 - 59 ปี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้น โดยในปี 2567 อยู่ที่ร้อยละ 13.30 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 12.53 แต่ในภาพรวมยังเป็นการพัฒนาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 45.52 เป็นผู้สูงวัยที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาต่ำกว่าภาคบังคับ

3.4) ด้านสังคม ปี 2567 มีค่าดัชนีอยู่ที่ระดับ 93.29 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 93.46 โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีลดลง** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดเกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตรในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 88.48 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 89.21 และ (2) ตัวชี้วัดสัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อจำนวนเกษตรกรทั้งหมด ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 82.26 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 82.37 ทั้งนี้ **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีเพิ่มขึ้น** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดครัวเรือนเกษตรมีความอบอุ่น มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.99 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.94 และ

(2) ตัวชี้วัดสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.95 ใกล้เคียงกับปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.94

3.5) ด้านสิ่งแวดล้อม ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 60.75 เป็นการพัฒนายู่ในระดับต้องปรับปรุง ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 62.49 โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีลดลง** ได้แก่ ตัวชี้วัดสัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดินต่อพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 62.10 ลดลงจากระดับ 65.37 ในปี 2566 เนื่องจากปี 2567 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีเป้าหมายในการดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรดินในพื้นที่ภาคกลาง 339,408 ไร่ ลดลงจาก 388,587 ไร่ ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 12.66 และ (2) ตัวชี้วัดสัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของภาค ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 59.33 เท่ากับปี 2566 โดยพื้นที่ป่าไม้ ในปี 2567 อยู่ที่ 19.08 ล้านไร่ เพิ่มขึ้น 4,778 ไร่ จาก 19.07 ล้านไร่ ในปี 2566

ภาพที่ 5 ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรภาคกลาง และองค์ประกอบ 5 ด้าน ปี 2566 - 2567

4) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

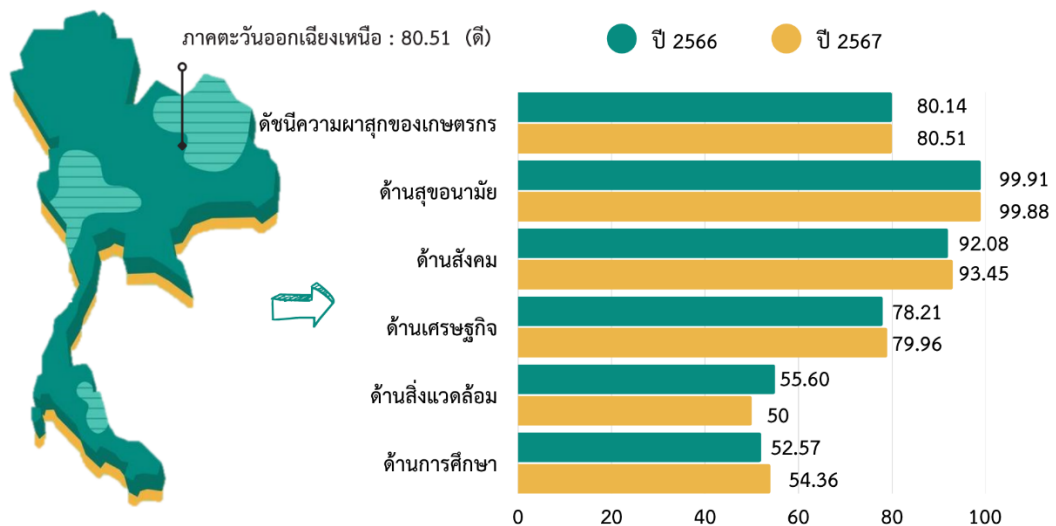
4.1) **ด้านเศรษฐกิจ** ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 79.96 เป็นการพัฒนายู่ในระดับปานกลาง เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 78.21 โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีเพิ่มขึ้น** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดเงินออมของครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 100 เท่ากับปี 2566 (ครัวเรือนเกษตรมีเงินออมเฉลี่ยสูงกว่า 65,000 บาทต่อปี) ซึ่งปี 2567 ครัวเรือนเกษตรมีเงินออม 103,980.28 บาท เพิ่มขึ้นจาก 90,949.80 บาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้น 13,030.48 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.33 เป็นผลจากรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรเพิ่มขึ้น 8,999.51 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.67 (2) ตัวชี้วัดการมีสิทธิในที่ดินทำกิน ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 88.63 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 88.04 โดยปี 2567 ครัวเรือนเกษตรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินและมีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน เฉลี่ยอยู่ที่ 17.62 ไร่ (3) ตัวชี้วัดรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 83.48 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 81.23 โดยปี 2567 มีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรอยู่ที่ 253,905.93 บาท เพิ่มขึ้นจาก 244,906.43 บาท ในปี 2566 หรือคิดเป็นร้อยละ 3.67 (4) ตัวชี้วัดรายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตร (เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยาสูบ) ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 81.07 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 72.29 โดยปี 2567 ครัวเรือนเกษตรมีรายจ่ายที่ไม่จำเป็น 2,893.23 บาท ลดลงจาก 3,771.24 บาท ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 23.28 ทั้งนี้ **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีลดลง** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดการมีงานทำของแรงงานเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 50.93 ลดลงจากระดับ 53.06 ในปี 2566 และ (2) ตัวชี้วัดสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 50.00 เท่ากับปี 2566 (ครัวเรือนเกษตรมีสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินมากกว่าร้อยละ 5) ซึ่งในปี 2567 ครัวเรือนเกษตรมีสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินร้อยละ 8.13 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.02 ในปี 2566 โดยปี 2567 ครัวเรือนเกษตรมีหนี้สินเฉลี่ย 230,532.25 บาท เพิ่มขึ้นจาก 222,715.22 บาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.51 โดยส่วนใหญ่เป็นหนี้สินที่ใช้เพื่อการลงทุนในการทำเกษตรถึงร้อยละ 50.79 ของหนี้สินทั้งหมด สำหรับทรัพย์สินเฉลี่ยในปี 2567 อยู่ที่ 2.84 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 2.47 ล้านบาท ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.12

4.2) **ด้านสุขอนามัย** ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.88 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.91 ซึ่งเป็นการพัฒนายู่ในระดับดีมาก โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีลดลง** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดสัดส่วนครัวเรือนเกษตรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.98 เท่ากับปี 2566 และ (2) ตัวชี้วัดสัดส่วนครัวเรือนเกษตรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.79 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.84

4.3) **ด้านการศึกษา** ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 54.36 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 52.57 เป็นผลจากหัวหน้าครัวเรือนเกษตรที่มีอายุตั้งแต่ 20 - 59 ปี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น โดยในปี 2567 อยู่ที่ร้อยละ 10.30 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 9.32 แต่ในภาพรวมยังเป็นการพัฒนายู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 51.02 เป็นผู้สูงวัยที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาต่ำกว่าภาคบังคับ

4.4) **ด้านสังคม** ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 93.45 เป็นการพัฒนายู่ในระดับดีมาก เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 92.08 โดย **ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีเพิ่มขึ้น** ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดครัวเรือนเกษตรมีความอบอุ่น ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.97 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.81 และตัวชี้วัดสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.97 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.90 (2) ตัวชี้วัดเกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตร ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 87.06 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 84.32 และ (4) ตัวชี้วัดสัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อจำนวนเกษตรกรทั้งหมด ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 84.65 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 81.03

4.5) ด้านสิ่งแวดล้อม ปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 50.00 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข ลดลงจากปี 2566 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 55.60 โดย ตัวชี้วัดที่ส่งผลให้ค่าดัชนีลดลง ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดสัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดินต่อพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 50.00 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 60.26 เนื่องจากปี 2567 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีเป้าหมายในการดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรดินในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 597,032 ไร่ ลดลงจาก 642,992 ไร่ ในปี 2566 หรือลดลงร้อยละ 7.14 และ (2) ตัวชี้วัดสัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของภาค ในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 50.00 เท่ากับปี 2566 (พื้นที่ป่าไม้ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่ภาค) โดยพื้นที่ป่าไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปี 2567 อยู่ที่ 15.60 ล้านไร่ ลดลง 732 ไร่ จาก 15.61 ล้านไร่ ในปี 2566

ภาพที่ 6 ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และองค์ประกอบ 5 ด้าน ปี 2566 - 2567

ตารางที่ 2 ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับประเทศและระดับภูมิภาค ปี 2567

ดัชนี/ตัวชี้วัด	ประเทศ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้
ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร	81.39	82.07	80.51	81.48	83.04
1) ด้านเศรษฐกิจ	77.96	70.20	79.96	78.38	85.05
(1) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร	97.07	78.40	83.48	100.00	100.00
(2) การมีสิทธิในที่ดินทำกิน	71.00	69.47	88.63	57.75	98.83
(3) การมีงานทำของแรงงานเกษตรกร	61.46	73.42	50.93	69.13	70.93
(4) รายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร	59.73	58.64	81.07	50.00	62.52
(5) เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร	100.00	81.21	100.00	100.00	100.00
(6) สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร	50.00	50.00	50.00	62.24	50.00
2) ด้านสุขอนามัย	99.87	99.90	99.88	99.92	99.75
(1) สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน	99.98	99.98	99.98	99.99	99.97
(2) สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ	99.76	99.82	99.79	99.86	99.53
3) ด้านการศึกษา	56.30	53.99	54.36	57.45	66.68
(1) ร้อยละสมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาตามภาคบังคับและสูงกว่าภาคบังคับ	56.30	53.99	54.36	57.45	66.68
4) ด้านสังคม	93.43	94.30	93.45	93.29	91.61
(1) เกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตรกร	84.30	77.42	87.06	88.48	80.34
(2) ครัวเรือนเกษตรกรมีความอบอุ่น	99.97	99.98	99.97	99.99	99.97
(3) สัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลใส่ใจจากคนในครัวเรือนเกษตรกร	99.96	99.97	99.97	99.95	99.90
(4) สัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อจำนวนเกษตรกรทั้งหมด	87.28	96.23	84.65	82.26	82.46
5) ด้านสิ่งแวดล้อม	61.46	75.18	50.00	60.75	57.50
(1) สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	61.46	81.97	50.00	59.33	54.33
(2) สัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดินต่อพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด	61.47	66.87	50.00	62.10	60.36

หมายเหตุ: ปี 2563 ไม่มีการจัดทำดัชนีความผาสุกของเกษตรกร เนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่รุนแรง ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน
เกณฑ์การวัดผล

คะแนนอยู่ระหว่าง 90.00 - 100.00 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก
คะแนนอยู่ระหว่าง 80.00 - 89.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดี
คะแนนอยู่ระหว่าง 70.00 - 79.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนอยู่ระหว่าง 60.00 - 69.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง
คะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 59.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข

ที่มา: กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 3 ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกรภาคใต้ ปี 2562 - 2567

ดัชนี/ตัวชี้วัด	ปี				
	2562	2564	2565	2566	2567
ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร	81.69	82.18	81.57	82.29	83.04
1) ด้านเศรษฐกิจ	84.05	86.28	86.71	84.88	85.05
(1) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
(2) การมีสิทธิในที่ดินทำกิน	96.73	98.76	98.37	99.34	98.83
(3) การมีงานทำของแรงงานเกษตรกร	57.16	63.52	78.17	68.71	70.93
(4) รายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร	70.19	79.84	70.94	50.00	62.52
(5) เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
(6) สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร	50.00	50.00	50.00	62.13	50.00
2) ด้านสุขอนามัย	97.69	97.78	99.54	99.82	99.75
(1) สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน	99.31	99.55	99.92	99.98	99.97
(2) สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ	96.02	95.94	99.16	99.66	99.53
3) ด้านการศึกษา	58.26	62.19	57.60	59.07	66.68
(1) ร้อยละสมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาตามภาคบังคับและสูงกว่าภาคบังคับ	58.26	62.19	57.60	59.07	66.68
4) ด้านสังคม	90.07	90.39	88.00	91.84	91.61
(1) เกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตรกร	66.16	83.00	70.69	76.84	80.34
(2) ครัวเรือนเกษตรกรมีความอบอุ่น	99.77	98.50	99.39	99.90	99.97
(3) สัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนเกษตรกร	99.99	99.95	99.99	99.96	99.90
(4) สัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อจำนวนเกษตรกรทั้งหมด	86.21	75.38	73.12	86.58	82.46
5) ด้านสิ่งแวดล้อม	64.69	60.23	58.79	58.40	57.50
(1) สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	54.28	54.31	54.32	54.34	54.33
(2) สัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดินต่อพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด	72.52	65.17	62.67	61.97	60.36

หมายเหตุ: ปี 2563 ไม่มีการจัดทำดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร เนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่รุนแรง ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

เกณฑ์การวัดผล

คะแนนอยู่ระหว่าง 90.00 - 100.00 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก

คะแนนอยู่ระหว่าง 80.00 - 89.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดี

คะแนนอยู่ระหว่าง 70.00 - 79.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนอยู่ระหว่าง 60.00 - 69.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

คะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 59.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข

ที่มา: กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 4 ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกรภาคเหนือ ปี 2562 - 2567

ดัชนี/ตัวชี้วัด	ปี				
	2562	2564	2565	2566	2567
ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร	82.49	81.12	80.96	81.22	82.07
1) ด้านเศรษฐกิจ	62.73	69.15	70.23	67.03	70.20
(1) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร	73.39	75.13	77.15	77.47	78.40
(2) การมีสิทธิในที่ดินทำกิน	69.75	73.17	74.24	68.59	69.47
(3) การมีงานทำของแรงงานเกษตรกร	51.51	63.92	63.63	68.11	73.42
(4) รายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร	64.52	64.43	67.07	55.57	58.64
(5) เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร	60.00	80.13	80.72	74.11	81.21
(6) สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00
2) ด้านสุขอนามัย	98.38	98.21	99.88	99.88	99.90
(1) สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน	98.59	98.95	99.96	99.97	99.98
(2) สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ	98.17	97.46	99.80	99.78	99.82
3) ด้านการศึกษา	55.14	51.67	51.89	47.51	53.99
(1) ร้อยละสมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาตามภาคบังคับและสูงกว่าภาคบังคับ	55.14	51.67	51.89	47.51	53.99
4) ด้านสังคม	94.90	92.36	90.10	94.37	94.30
(1) เกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตรกร	75.30	73.44	62.67	73.83	77.42
(2) ครัวเรือนเกษตรกรมีความอบอุ่น	99.74	98.85	99.65	99.89	99.98
(3) สัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนเกษตรกร	99.99	99.97	99.99	99.92	99.97
(4) สัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อจำนวนเกษตรกรทั้งหมด	100.00	92.47	88.40	98.82	96.23
5) ด้านสิ่งแวดล้อม	83.64	77.47	76.04	75.70	75.18
(1) สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	82.55	82.27	82.20	82.00	81.97
(2) สัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดินต่อพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด	84.71	71.99	68.67	68.13	66.87

หมายเหตุ: ปี 2563 ไม่มีการจัดทำดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร เนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่รุนแรง ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

เกณฑ์การวัดผล

คะแนนอยู่ระหว่าง 90.00 - 100.00 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก

คะแนนอยู่ระหว่าง 80.00 - 89.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดี

คะแนนอยู่ระหว่าง 70.00 - 79.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนอยู่ระหว่าง 60.00 - 69.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

คะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 59.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข

ที่มา: กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 5 ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกรภาคกลาง ปี 2562 - 2567

ดัชนี/ตัวชี้วัด	ปี				
	2562	2564	2565	2566	2567
ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร	81.67	82.36	81.82	80.98	81.48
1) ด้านเศรษฐกิจ	75.13	76.96	81.32	77.35	78.38
(1) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร	99.61	100.00	100.00	100.00	100.00
(2) การมีสิทธิในที่ดินทำกิน	55.57	53.36	57.32	50.93	57.75
(3) การมีงานทำของแรงงานเกษตรกร	51.25	69.33	73.91	72.10	69.13
(4) รายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร	50.00	50.00	50.00	52.49	50.00
(5) เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
(6) สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร	50.00	50.00	79.88	50.00	62.24
2) ด้านสุขอนามัย	99.22	98.98	99.96	99.65	99.92
(1) สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน	99.59	99.66	99.98	99.93	99.99
(2) สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ	98.84	98.28	99.94	99.36	99.86
3) ด้านการศึกษา	58.86	60.15	52.98	52.31	57.45
(1) ร้อยละสมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาตามภาคบังคับและสูงกว่าภาคบังคับ	58.86	60.15	52.98	52.31	57.45
4) ด้านสังคม	92.03	94.98	93.70	93.46	93.29
(1) เกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตรกร	77.26	93.93	87.39	89.21	88.48
(2) ครัวเรือนเกษตรกรมีความอบอุ่น	99.76	99.04	99.62	99.94	99.99
(3) สัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนเกษตรกร	99.99	99.97	99.99	99.94	99.95
(4) สัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อจำนวนเกษตรกรทั้งหมด	87.27	85.62	85.93	82.37	82.26
5) ด้านสิ่งแวดล้อม	69.78	66.47	61.37	62.49	60.75
(1) สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	59.33	59.36	60.26	59.33	59.33
(2) สัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดินต่อพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด	77.78	72.32	62.44	65.37	62.10

หมายเหตุ: ปี 2563 ไม่มีการจัดทำดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร เนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่รุนแรง ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

เกณฑ์การวัดผล

คะแนนอยู่ระหว่าง 90.00 - 100.00 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก
 คะแนนอยู่ระหว่าง 80.00 - 89.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดี
 คะแนนอยู่ระหว่าง 70.00 - 79.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนอยู่ระหว่าง 60.00 - 69.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง
 คะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 59.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข

ที่มา: กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 6 ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2562 - 2567

ดัชนี/ตัวชี้วัด	ปี				
	2562	2564	2565	2566	2567
ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร	81.02	80.55	80.08	80.14	80.51
1) ด้านเศรษฐกิจ	78.78	78.60	79.73	78.21	79.96
(1) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร	70.66	73.26	77.68	81.23	83.48
(2) การมีสิทธิในที่ดินทำกิน	90.79	87.39	88.53	88.04	88.63
(3) การมีงานทำของแรงงานเกษตรกร	47.82	50.90	58.49	53.06	50.93
(4) รายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร	84.24	84.17	82.09	72.29	81.07
(5) เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
(6) สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00
2) ด้านสุขอนามัย	99.18	99.22	99.91	99.91	99.88
(1) สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน	99.11	99.65	99.94	99.98	99.98
(2) สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ	99.24	98.78	99.87	99.84	99.79
3) ด้านการศึกษา	52.94	56.03	46.94	52.57	54.36
(1) ร้อยละสมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาตามภาคบังคับและสูงกว่าภาคบังคับ	52.94	56.03	46.94	52.57	54.36
4) ด้านสังคม	92.75	92.37	91.95	92.08	93.45
(1) เกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตรกร	77.45	82.04	80.46	84.32	87.06
(2) ครัวเรือนเกษตรกรมีความอบอุ่น	99.76	98.79	99.69	99.81	99.97
(3) สัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนเกษตรกร	99.99	99.98	99.99	99.90	99.97
(4) สัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อจำนวนเกษตรกรทั้งหมด	90.22	86.04	84.25	81.03	84.65
5) ด้านสิ่งแวดล้อม	62.92	57.17	56.77	55.60	50.00
(1) สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00
(2) สัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดินต่อพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมด	71.99	62.89	62.23	60.26	50.00

หมายเหตุ: ปี 2563 ไม่มีการจัดทำดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร เนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่รุนแรง ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

เกณฑ์การวัดผล

คะแนนอยู่ระหว่าง 90.00 - 100.00 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก
 คะแนนอยู่ระหว่าง 80.00 - 89.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดี
 คะแนนอยู่ระหว่าง 70.00 - 79.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนอยู่ระหว่าง 60.00 - 69.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง
 คะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 59.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข

ที่มา: กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ส่วนที่ 4

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในปี 2567 ภายใต้การขับเคลื่อนผ่านแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566 - 2570 และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรระดับประเทศในปี 2567 มีค่าอยู่ที่ระดับ 81.39 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าดัชนีในปีที่สิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับ โดยเริ่มจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ในปี 2554 มีค่าอยู่ที่ระดับ 76.97 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ในปี 2559 มีค่าอยู่ที่ระดับ 80.51 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2565) ในปี 2565 มีค่าอยู่ที่ระดับ 80.46 และในปี 2566 อยู่ที่ระดับ 80.79 จะเห็นได้ว่า ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรอยู่ในเกณฑ์การพัฒนาระดับดี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเป็นผลจากการพัฒนาในด้านสุขอนามัยและด้านสังคมเป็นหลัก ส่วนด้านการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ควรมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ด้านการศึกษา ค่าดัชนีในปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 แต่ยังเป็นการพัฒนาที่อยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 50.18 และส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าภาคบังคับ ส่งผลให้ภาพรวมด้านการศึกษากองเกษตรกรยังอยู่ในระดับต่ำ จึงควรสนับสนุนให้หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรและสมาชิกได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึง และได้เข้ารับการฝึกอบรมทักษะและความรู้ด้านการเกษตร โดยเฉพาะเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่และนวัตกรรมที่เหมาะสมกับเกษตรกรสูงวัย นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรสูงวัย เกษตรกรรุ่นใหม่ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ เพิ่มพูนทักษะ และยกระดับการผลิตของเกษตรกรให้สอดคล้องกับบริบทของภาคเกษตรในปัจจุบัน

2. ด้านสิ่งแวดล้อม ค่าดัชนีในปี 2567 ลดลงจากปี 2566 ซึ่งเป็นการพัฒนาที่อยู่ในระดับต้องปรับปรุง จึงควรส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้อย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าชุมชน ป่าต้นน้ำ รวมถึงการปรับปรุงพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชนท้องถิ่น ควบคู่กับการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจร่วมกับไม้พื้นถิ่นที่สอดคล้องกับลักษณะทางนิเวศในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ ควรสนับสนุนการทำการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรดินและน้ำอย่างยั่งยืน

3. ด้านเศรษฐกิจ ค่าดัชนีในปี 2567 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 แต่ยังเป็นการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง จึงควรส่งเสริมและยกระดับรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร โดยส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรที่เหมาะสมกับศักยภาพและบริบทของแต่ละพื้นที่ ส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต ตลอดจนส่งเสริมให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการรายรับและรายจ่าย เพื่อลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น อาทิ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยาสูบ ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างวินัยทางการเงิน และส่งเสริมสุขภาพที่ดีของเกษตรกรในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. 2568. รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2567 โดยคณะกรรมการ
อำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.)
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2568. แนวทาง
ขับเคลื่อนครอบครัวอบอุ่น
- กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2568. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำข้อมูล
สภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ. 2567
- กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2568. รายงานการฟื้นฟูทรัพยากรดิน ปีงบประมาณ 2567
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 2568. เกณฑ์มาตรฐานเมืองสุขภาพดี ปี 2567
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2568. แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3
(พ.ศ.2566 - 2580)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. 2568. ข้อมูลการสำรวจประชากรสูงอายุ
ในประเทศไทย พ.ศ. 2567
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. 2568. สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงาน
ของประชากร รายไตรมาส 1 - 4 ปี 2567
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2568. แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์
พ.ศ. 2566 - 2570
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2568. ภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร
ปี 2566/2567

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทร 0 2579 2816 WWW.OAE.GO.TH